

JEANNE D'ARC

7e klas

*Auteur en
Regisseur - Gunnar Eric Gijbels*

September 1984.

INLEIDING: W E L K O M

1ste Spreker:

Onze klas wil graag enkele beelden laten zien uit het aardeleven van Jeanne d'Arc. Daarom heten wij u allen van harte welkom. Wij hopen dat het ons lukt iets van de vuurkracht, van waartuit Jeanne werkte, aan u over te brengen.

Jeanne werd op 6 januari 1412 geboren in het Lotharingse dorp Domrémy. Wanneer zij 13 jaar is, spreekt Sint Michael tot haar. Als zij 16 jaar is wil zij al wegtrekken, maar pas wanneer zij 17 jaar is lukt haar dit. Het volk ziet in haar de enige leidster die hun land kan verlossen uit de Engelse overheersing.

Moeilijker is het tot de Franse regenten door te dringen. Toch lukt het haar om het bevel te voeren over een leger. Dit leger voert zij van overwinning naar overwinning. Ook kroont zij Karel VII in Reims tot koning, precies zoals zij dat van te voren gezegd had.

Jeanne voelde zich echter zelf steeds een werktuig in de hand van diegene die de "Mensheidsontwikkeling", het hele aarde-gebieden, stuurt en leidt. Daarom moeten wij ons spel ook beginnen met een proloog in de hemel, als Jeanne haar taak op zich neemt.

Jeanne streed eenzaam, tegen alle groten der aarde. Als eerste moeten wij haar danken voor dit spel. Verder danken wij allen die meegeholpen hebben dit spel te realiseren.

D O E K O P E N

Het podium:

Over het toneel lopen groepjes mensenzielen. Voor het toneel hangt een sluier, waardoor de indruk van het "niet aardse" versterkt wordt.

2e spreker:

U merkt, het gaat zó beginnen, maar, omdat in het begin over het aardse gebeuren nog een sluier ligt en u het idee moet hebben dat u in het Hemelse gebeuren kijkt, is het wellicht goed nog enkele woorden tot u te spreken.

U kijkt in het tijdeloze, in de niet aardse wereld. Groepen mensenzielen en enkelingen lopen rond. Sommigen eenzaam, anderen in gesprek met elkaar. Enkelen kijken naar wat er op de voorgrond gebeurt, maar zij begrijpen het niet.

Op de voorgrond ziet u Jeanne, in rood-blauw. Haar engel is geel. De aartsengel Gabriël heeft een blauw gewaad. Michael, die medestrijders zoekt om het mensenlot ten goede te keren, is in het rood gehuld. Van hen krijgt Jeanne haar opdracht.

P R O L O G

(Het toneel is door de 2e spreker beschreven. De stemmen van de Aartsengelen zijn horen. De engel en Jeanne zijn enkele stemmen.)

Michaels stem:

Geprezen zij de Wereldschepper
Geloofd Hij die de Wereld schiep
Die eens in al zijn grote wijsheid
Plant, Dier en Mens tot leven riep

Gabriels stem:

Hij die uit eindeloze leegte
In het onpeilbaar wereldruim
Vol liefdevolle zorg steeds bouwde
Aan de zo schone mensentuin

Michael:

Daar kon de mens dan in zijn leven
Leven vrij steeds rond te gaan
Om in liefde zijn medemens
Te helpen langs de levensbaan
Maar de "strijd" kwam bij de mensen
Ieder streed zijn eigen strijd
Nu moet er verandering komen
Ja, het is de hoogste tijd

Gabriel:

Kijk Europa, 't is verdeeld nu,
Hevig woedt de oorlog voort
Niets brengt nog de mens tot inzicht
Hoelang gaat die strijd nog voort?

Jeanne's Engel:

Jeanne, jij staat voor de poort
Jij gaat het aardepad betreden
Kijk naar Frankrijk dat verscheurd wordt
Jaren is er needs gestreden

Michael:

Jeanne, op jouw schouders rust
De taak Frankrijk weer vrij te maken
Ga omlaag naar aardse diepten
Wil je plicht nu niet verzaken

Gabriel:

Jouw thuis zal in Frankrijk zijn
Het bloeiend zon overgoten land
Richt het volk en hun koning
Duidelijk naar de goede kant

Michael:

Want sinds de tijd dat Philip de Schone
Door bloedig folteren en moorden
Een einde maakte aan 't bestaan
Der Tempeliers ridder orde
Rust zwaar een vloek op Frankrijk's dreven
En jou, Jeanne, is het gegeven
Het volk van Frankrijk te bevrijden
Dat de mens in vrede voort kan leven

Jeanne's Engel:

Heb je de moed, Jeanne
De Hemelse boodschap naar d'aarde te brengen?

Jeanne:

Ik merk hoe vuur het land doet verzengen
De trieste rook stijgt needs omhoog
En dorpen zijn verbrand, verwoest
Moet ik de weg gaan naar omlaag?

Michael:

Jouw weg zal zwaar zijn
Je zult lijden
Maar help het volk
Daaromder bevrijden!

Jeanne:

Alleen?

Michael:

Vaker is een mens alleen
Omlaag naar d'aarde gegaan.
Ook Zijn weg was zwaar
Maar Hij heeft het gedaan
Met zwaard en harnas zul je strijden
Ik zal je begeleiden

Gabriel:

De klokken luiden daar beneden
Kom nu, aanvaard de Taak!

Jeanne:

Alleen, ik ga en bid dat ik
Op aarde niet verzaak

(Klokgelui, muziek is te horen)

D O E K

1ste Scene:

De morgen van 6 januari. 1412.
(Voor de boerderij van de familie d'Arc zijn enkele vrouwen
aan het werk)

Mme. Morel:

Zeg, buurvrouw, heb jij ook zo'n vreemde nacht gehad?
Ik droomde van een boom die in vlammen stond maar niet
verbrandde. Ik ontwaakte en dacht dat er onraad was.
Dus ging ik uit bed en zocht het huis en de stallen af.
't Is toch altijd mogelijk dat je bezoek krijgt van plunde-
rende en brandstichtende zuertvers.

Mme. Roze:

Ja, voor mij was 't ook heel vreemd,
Ik werd wakker van klokgelui.
"Claire", zei ik tegen mijzelf,
"Ga eens in de stal kijken",
"Daar is 't niet pluis".
En weet je wat ik daar vond?

Mme. Morel:

Bij jou stonden zeker de koeien ook reikhalzend te staren
naar iets dat niet te zien was?

Mme. Roze:

Ja, inderdaad buurvrouw,
't Zijn vreemde beesten,
Maar zeg, hoe weet je dat?

Mme. Morel:

Omdat het bij ons net zo was; de koeien rekten hun halzen
alsof ze het lekkerste hooi zagen.

Mme. Roze:

't Is vreemd, het lijkt wel of er een wonder zal gebeuren.

Louise:

(komt half hollend op)
Hebben jullie ook dat geroep gehoord; een schreeuw, zo luid
dat het je door merg en been ging.
Wie zou er geroepen hebben?

Mme. Roze:

Kijk, de burgemeester!

Aubrey:

Wat is er mensen?
Is er iets aan de hand?

Mme. Morel:

We hoorden klokgelui, het klonk alsof er een wonder te geschieden staat.
Het is vandaag de laatste van de twaalf heilige nachten.
Zou het een teken zijn?

Aubrey:

Langzaam trekken de nevelsliuvers op.
Wat een rust hangt er op Driekoningendag
En zou nu een wonder kunnen gebeuren.

Mme. Morel:

Heeft u ook dat licht gezien?

Louise:

Wie heeft er ook getoep gehoord?

Mme. Roze:

Kijk toch eens: er zit een witte duif op 't huis van boer d'Arc.
Als er iets vreemds gebeurt is hij meestal het eerste buiten.
Waarom zou hij nu niet komen?

Mme. Morel:

Kijk, de duif vliegt weg.
Waarheen? (allen volgen hem met de ogen)

(Vader d'Arc komt uit zijn huis)

Vader d'Arc:

Hé, dat komt goed uit, alle buten bij elkaar om het grote nieuws te horen: Een wonder is geschiedt.
Kijk, kijk daar komt Vader Guillaume als getoepen!

(Pater Guillaume komt op)

Allen doorlehaart:

Wat is er gebeurd? Een wonder?
Vertel eens! Kom, zeg eens wat!

Vader d'Arc:

Ja, rustig maar en luisteren,
Ik kondig jullie een doop aan.
Wij hebben een dochter gekregen.
Jeanne is geboren! (Men feliciteert hem)

Pater Guillaume:

Wat een bijzondere dag, op het Driekoningengefeest, de dag waarop ook Christus in de Jordaan gedoopt werd, wordt dit kind geboren. En wij? Wij staan bij elkaar als de herders op het veld.

Vader d'Arc:

Kom nu, vrienden, bekijk het kind.
Mevrouw Morel, Claire, willen jullie de Peten zijn?

(Allen gaan het huis in)
(Muziek weerklinkt)

D O E K

2e Scene:

Het jaar 1425.
(Het toneel is hetzelfde als in de 1ste scene)

Vader d'Arc:

Moeder, heb jij Jeanne gezien?

Moeder d'Arc:

Nee, ze zal wel buiten op het land zijn.

Vader:

Ze moet me helpen in de schuur,
Me dunkt, met dertien jaren
Kan een kind wel helpen op de boerderij.

Moeder:

Ach, ze zit liever buiten, te dromen en te spelen.

Vader:

Ja, ja, maar dat kan niet eindelijk doorgaan.

(Mompelend gaat vader af, ook moeder loopt weg)

(Jeanne komt vrolijk op, ze heeft wat bloemen in de hand en rangschikt die.)

(Ze neuriet wat en gaat zitten.)

Michael's stem:
Jeanne:

Jeanne: (kijkt op) Wie riep daar?
(kijkt rond) Ik hoorde toch een stem?
(gaat verder met haar bloemen)

Michael:
Jeanne:

Jeanne: Nu hoor ik het weer! Toch zie ik niemand, wie kan daar dan getoepen hebben?

Michael: Jeanne, trek ten strijde snel,
Je geboorteland staat in brand!
Help het frisse Franse land!
Bevrijdt het nu met vaste hand!

Jeanne: Wie is het die daar tot mij spreekt?

Michael: Ik ben het, Michael!
Neem op je taak!
Ga naar het Franse hof!
Rust er een leger uit!
Kom neem nu dit besluit!

Vader's stem:
Jeanne, waar zit je:
(komt op)

Ah! Ben je daar!
Overal zocht ik je:
Kom, help mij snel, de dieren wachten needs.

Jeanne: Ja, ja, ik kom.
(afwezig, zoekend rondkijkend gaat ze met haar vader af)

D O E K

3e Scene:

End januari 1429, 's middags.
(Hetzelfde toneel, een huis op het plein is door brand verwoest. Jeanne is nu 17 jaar oud)

Vader d'Arc:

(komt samen met Raimond op, in gesprek verdiept)
Ja, mijn beste Raimond, jullie zouden een goed paar zijn, maar zij behoedt een geheim, iets dat iemand nog nooit ervaren heeft.

Raimond:

O, Vader d'Arc, was ik maar een edele ridder die zijn zwaard trok voor Frankrijk. Lag ik maar gewond onder gloeiende balken, tijdens de strijd; dan zou zij bij mij zijn, dan zou zij goed voor mij zijn en haar sterke handen zouden mij verzorgen.
Ja, als ik strijd zou leveren, dan zou ik haar waardig zijn.

Vader d'Arc:

Er wordt al genoeg gestreden in dit land, wij moeten al zo veel dragen: door het hele land vertrappen de paarden van de Godons, die vuile Engelsers, en de Bourgondiërs, de vernaders, dit mooie land.
Plunderende groepen trekken rond en het is niets anders dan brand en armoede dat zij achterlaten.

Raimond:

U praat al net als zij! Hoe machteloos zijn wij om de tijden te keren.

Vader d'Arc:

Daarom heeft Jeanne juist onze bescherming nodig. De familie, het gezin alleen kan ware liefde, Godsvreemdheid en goede zeden waarborgen. Vanuit onze dorpen moet het land weer gezond worden.

Raimond:

Volgens Jeanne kan ook de eenling grootse dingen doen, als zij maar de Stem volgen.
Sinds haar zusje Catharina overleden is, verteld zij vaak van de haar zo bekende heilige Katharina, die vele mannen tot het Christendom bekeerde.

Haumette:

(Trekt vader Morel met zich mee.)

Vader d'Arc, is Jeanne thuis? Haar Peet heeft bezoek gekregen uit Parijs en zij wil altijd graag weten wat er in de wereld gebeurt. Jeanne! (gaat het huis in)

Vader d'Arc:

Parijs, de hoerenstad. Waar men het kind Hendrik als Koning van Frankrijk heeft toegejuicht en waar de schurk Caboche met duizenden bloeddorstigen vermoord heeft! Er kan niets goeds uit die stad komen.

Morel:

U heeft gelijk! Wij arme boeren zijn alleen maar overgeleverd aan het geweld van de Hoge Heren.

Haumette komt terug, met de broer van Jeanne, Jacques d'Arc)

Jacques:

Jeanne is er niet.

Morel:

Mijn vriend die net aangekomen is, is Parijs ontvlucht. Hij zag de "edele Heer", de Bastard van Vauru, die een vriend van de Koning is en een vijand van de Godons, net als wij.

Deze "edele Heer" hangt in de takken van de bomen elke boer op die hem nog belasting schuldig is. Zijn vrolijke zwager, Seigneur Vauru, haalde laats voor de lol een jonge boer van de akker. Die sleepte hij achter zijn paard aan tot bij een boom waar dames stonden.

Die lachten toen de boer schreeuwde en kronkelde onder de slagen van de zweep. De arme kerel zwoer toen drie maal zoveel belasting te betalen als hij bezat.

Haumette:

Als 't om geld en macht gaat zijn ridders en koningen allemaal hetzelfde: edel? Noem het maar gruwelijk!

Jacques:

De schoft!

De duivel zal

Raimond:

Vloek toch niet Jacques. Je weet dat Jeanne het niet hebben wil.

Vader d'Arc:

Duistere tijden zijn over Frankrijk gekomen. Haat kweekt haat en lusten het lijden. Oorlog! Dat is er voor Frankrijk gekomen.

Jacques:

En wat kan de éénling daar tegen doen?

(ze gaan uit elkaar, even later komt Jeanne op)

Jeanne:

Al vier jaar hoor ik de stem die mij noept.

Ja, Michael, het wachten is vervuld!

Steeds voel ik u nabij: leidt mij, ik volg zonder angst.

Uw onderwijzend woord gaf mij zekerheid en kracht.

Geef mij de helm, als teken dat ik moet gaan.

(Jeanne gaat iets opzij, knielt in gebed.)

(Niemand bemerkt haar.)

Bertrand:

(Komt met een grote herderstas aanlopen)

Hé, Jacques, Raimond! Kom eens en kijk hier!

(Jacques, Raimond, vader en moeder d'Arc, Haumette, Louise, Morel en vrouw, Roze, Aubrey en Vader Guillaume lopen steed dichterbij elkaar toe)

Moeder d'Arc:

Je komt uit Vancouverstas terug, Bertrand?

Heb je Jeanne toevallig hier in de buurt gezien?

Ik ben zo ongekust!

Jacques:

Ze houdt nu eermaal van die stille plaatsen, maar tot nu toe vond ze altijd de weg weer terug!

Haumette:

Wat voor nieuws is er uit de stad?

Louise:

Wat heb je meegebracht? Het lijkt wel een lege pan!

Bertrand:

Ach jij, wakker kind!

Ik moest naar de edelsmid, maar wat een drukte op de markt. Er was een grote groep mensen uit Orleans gekomen: vluchtelingen, zij zochten een veilig onderkomen bij familieleden, ook hadden ze slecht nieuws.

Morel:

Oh nee toch, als Orleans valt, dan zijn de Godons niet meer te houden zegt men.

(Jeanne is opgestaan en luistert onopgemerkt mee)

Bertrand:

Ik baande me een weg door de menigte toen een zigeunerin m'n arm beet pakte. "Hier heb je de helm die je zoekt vriend, ik geef hem je goedkoop!"

Ik zei: "Je vergist je, zulke dingen heeft een landman niet nodig, ga opzij!"

Vader d'Arc:

Hoe gaat het met de onzen in Orleans?

Bertrand:

Wacht even!

In de volgende steeg zit die vrouw me weer op de hiel: "Kijk toch hoe mooi deze helm is. Niemand weet toch vandaag wie er mingen als krijgsknecht meerijdt? Neem hem toch!"

Ze stopte de helm in mijn hand en was direct in het gedrang verdwenen. Deze helm is waarachtig een ridderswaard.

(Hij haalt de helm tevoorschijn.)

Jeanne:

(Springt naar voren en rukt de helm uit zijn handen)
Dit is mijn helm. Bedankt Bertrand.

Vader d'Arc:

Wat bezielt jou kind? Geef hem terug!

Jeanne:

Op deze helm heb ik gewacht.

Moeder d'Arc:

(Houdt vader tegen die de helm af wil pakken)
Laat haar, ze heeft een moedig hart.

Jeanne:

(tegen Bertrand)

Je hebt slecht nieuws. Wat is er gebeurd? Spreek toch! Betreft het de edele Bastard van Orleans die de stadsverdediging in handen heeft?

Bertrand:

Nee, dat niet. Orleans wordt ingesloten door twee nieuwe gevechtslinies. Er is geen slag waar in de onzen niet teruggeslagen worden. Ze geven zich over noch voor ze gevochten hebben.....

Jeanne:

Slechts één vesting konden de Godons niet innemen, dat was de vesting van Michael, de Mont Sainct Michel!

Morel:

Ik hoorde dat ze nu van achteraf de belegering willen doorbreken. Ze willen ook Vanculeur eens innemen.

Jacques:

God zij ons dan genadig, we weten hoe zij zich gedragen.

Jeanne:

Maar dat mag niet gebeuren. Eerst moet Orleans uit de ijzeren greep van de vijand bevrijd worden.

Vader d'Arc:

Wat bezel je toch kind?! Je praat over dingen die je niet begrijpt! Dit gaat meisjes niets aan!

Jeanne:

(Doet of zij haar vader niet hoort en richt zich tot Bertrand)

Zeg me toch; waar is Karel, de Auphin? Waar verzamelt hij z'n mannen om met een leger de nood van dit land te keren?

Bertrand:

Bij Chiron heeft hij z'n kamp. Maar hij heeft geen geld, geen moed en geen goede raadgevingen. Z'n eigen moeder heeft zelfs verteld dat hij haar zoon niet is!

Jeanne:

Maar hij is de ware koning. Hij zal de zwakken gerechtigheid brengen en de landsman eindelijk zijn vrijheid geven. De redding is nabij! De hemel roept de jonkvrouw!

Jeanne:

Voordat deze rogge rijp is zal Orleans bevrucht zijn.
Dan zal ook de Aufrin naar Reims rijden en tot enige ware
koning van Frankrijk gekroond worden!

Vader d'Arc:

Je praat over wonderen, maar wonderen bestaan niet meer!

Jeanne:

Waar liefde heerst bestaan wel wonderen.

(Zet de helm op)

Ons mooie Frankrijk zal niet vallen, God heeft het lief.
Hij zal het redden met behulp van een maagd die Hij leidt!

Raimond:

Kijk haar ogen, of de bliksem eruit sprong.

Bertrand:

Uit haar woorden spreekt vuur.

Wat voor een dochter heeft God u gegeven, vader d'Arc?

Vader d'Arc:

Dat God Frankrijk en de Koning bescherme.
Wij boeren trekken de ploeg, niet het zwaard.
Kom, aan het werk. Ons gebod is te gehoorzamen,
wie in opstand komt zal verslagen worden!

D O E K

2e Beeld

: V A U C O U L E U R

12 Februari 1429

(In de burcht van Robert de Beaudricourt te Vaucouleur,
een geducht landheer.)
(Hij zit aan een geopend venster raam. De opzichter is een
goede sul, eerlijk)

Robert:

Wat, geen eieren? Wel allemachtig, man, wat moet dat bete-
kenen: geen eieren!

Opzichter:

Is mijn schuld niet; het is de wil van God!

Robert:

Je lastert! Blaasbalg! Je liegt en bent nog brutaal ook.
D'a zijn geen eieren en de Schepper zou de schuldige zijn!

Opzichter:

Wat kan ik daar aan doen? Ik kan toch geen eieren leggen?

Robert:

Zo, nog grappen maken ook?

Opzichter:

God weet dat ik dat zo niet bedoel. We moeten het allemaal
zonder eieren stellen, heer van Beaudricourt!
De kippen leggen ze gewoon niet.

Robert:

Staat op en grijpt de opzichter in z'n kraag)
Weet je wel wie ik ben?

Opzichter:

Wie u bent?

Robert:

Ja, ik ben Robert, ridder van Beaudricourt, heer van Kas-
teel Vaucouleur! Of ben ik soms een Koeienhoeder?

Opzichter:

U weet het zelf het beste, heer van Beaudricourt.
Hier bent u machtiger dan de Koning en u vreesst duivel
noch dood.

Robert: Zo is het! En wie ben jij?

Opzichter: Natuurlijkjes iemand, 'k heb alleen de eer uw opzichten te mogen zijn.

Robert: Die eer heb je! En nog een voorrecht; je bent de grootste sukkel van alle opzichters die er in Frankrijk rondlopen!

Opzichter: Ja, zo schijnt het u toe, heer.

Robert: Houdt je wafel! Weet je wat mijn kippen zijn?

Opzichter: (Bibberend)
Ja heer, zwarthoenders en b-b-ber- en Berberhennen.

Robert: Ber-ber-ber! Het zijn de beste legkippen die er in de Champagne te vinden zijn, jij dief!

Opzichter: Nee heer! Er is ook geen melk meer. Er rust een vloek op ons; we zijn behekst!

Robert: Ach, hou op! Ik ben iemand die heksen verbrandt en dieven ophangt! Onthoudt dat! O, goeie god! Vóór morgen heb je eieren, vier dozijn en twee kannen melk! Schiet op!

Opzichter: Sla me maar dood, heer, maar zolang dat meisje voor de deur staat komt er toch niets.

Robert: Een meisje? Wat voor meisje?

Opzichter: Uit Domremy.

Robert: Duvel en hel! Die kleine dame die zo brutaal was om mij te willen spreken? Je zou haar naar haar huis sturen!

Opzichter: Dat deed ik, maar ze ging niet.

Robert: Je hebt een dozijn bedienden en vijftig gewapende mannen in huis! Voor de duivel! Een bevel dat ik geef behoort te worden uitgevoerd!

Opzichter: Ze is onverwundbaar!

Robert: (Staat dreigend op)
Als ik jou van die trap af duvel, verweer je dan maar eens met onverwundbaar!

Opzichter: Dat meisje raakt u niet kwijt, ook al breekt u al mijn botten door mij van de trap te gooien.

Robert: Ja, omdat ik sterker ben dan jij, stuk uitschot!

Opzichter: Nee heer, dat is het niet. Het is haar wil. Natuurlijk is zij zwakker. Ze is nu eenmaal zoals alle boetermeisjes. Maar we krijgen haar niet weg. Integendeel!

Robert: (lonend) "Integendeel!" Jullie zijn bang!

Opzichter: Nee heer! Bang zijn we voor u! Zij geeft ons moed. Vooral de soldaten, als zij tenminste bij hen is en niet bidt!

Robert: (na-epend) Nee heer, ze bidt.
In de stal zeker. Ik ken dat soort meisjes die zich zo graag met soldaten vermaken. Waar is ze?
Ik zal haar leren bidden!

Opzichter: (haalt opgelucht adem)
Ze is beneden op de binnenplaats.

Robert: (bij het naam) Hé, jij daar!

Jeanne's stem:
Bedoelt u mij?

Robert:
Kom hier!

Jeanne's stem:
Bent u hier de baas?

Robert:
Ja, klein krieg.
(Robert gaat weer aan tafel zitten)

Opzichter:
Ze wil van u soldatenkleren, een harnas en een paard.
Ze wil

(Robert slaat hard op de tafel)

Jeanne:
Goedemorgen goede ridder van Beaudricourt. U moet mij een paard geven, een harnas en soldaten. U moet mij naar de Dauphin sturen. Dat is het bevel van mijn Heer aan u.

Robert:
(Snerend en verontwaardigd)
Je meester beveelt? En wie voor den duivel is dat dan wel?

Jeanne:
De hemelse Koning is mijn meester.

Robert:
Alle machtig, ze is nog gek ook!
(Tegen de opzichter)
Idioot, waarom heb je dat niet gezegd?

Opzichter:
Maar heer, ze wéét wat ze wil. Geef het maar!

Jeanne:
Velen zeggen dat ik gek ben, totdat ik met hen gesproken heb. Het is de wil van God dat u doet wat Hij door mij vraagt.

Robert:
't Is God's wil dat ik je naar huis stuur en je vader laat zeggen dat hij je moet straffen zodat je die onzin niet meer withaalt. Wat zeg je daarvan?

Jeanne:

Wat u dat niet doen zult, heer ridder. Pas op, er zal iets heel anders gebeuren. U heeft toch ook gezegd dat u mij niet wilde zien? En hier ben ik dan.

Opzichter:
Ziet u wel?

Robert:
Hou je snater! Nietsnut!
(Tot Jeanne, wat zachter)
Ja, ik heb je ontboden, je hebt gewonnen.....

Jeanne:
(Onderbreekt hem verbaasd)
Ja heer, luister

Robert:
(Slaat op tafel)
Nu luister. In weinig woorden kan 't worden gezegd.....

Jeanne:
(Valt hem in de rede)
Ja, ridder, heb dank. Het paard is het duurste, dat krijg ik van Jean. En Polly's knecht geeft me zijn kleren. Voor onderweg naar Chinon heb ik slechts drie vertouwde mensen nodig. De nest zal de Dauphin mij geven, opdat ik Orleans kan bevrijden.

Robert:
Orleans bevrijden!

Jeanne:
Goede ridder, ja! Zo heeft de Heilige Michael het mij opgedragen.

Robert:
Jean en Polly Bedoel je daarmee de heren Johan van Metz en Bertrand de Boulengey?

Jeanne:
U begrijpt het heel goed. Onder vrienden noemt men hen Jean en Polly. Beiden zullen met mij rijden. Als u 't goed vindt, natuurlijk. Ik heb al alles voorbereid.
Het wachten is op uw toestemming.

- Robert: [Is tegen zijn zin toch ontroerd, draait zich naar het raam om en ziet Jean en Polly buiten]
Hé, Jean en Polly!
- (Tegen Jeanne en de opzichter)
Verdwijn, jullie. Ik roep nog wel!
- Jeanne: Ik verheug me er op, heer ridder
(Afs)
- Opzichter: Ik zal in God's naam intussen kijken wat de kippen doen.
(Gaat Jeanne achterna)
- Robert: Alleen, grijpt naar zijn hoofd)
Ze is onverwunnbaar. Jean en Polly, twee goede kerels.
Ze zijn zo verschillend, maar beiden helder van geest.
En ze hebben scheepe zwaarden.....
Verdraait! Ze heeft "je" tegen mij gezegd, vervloekt,
nu wordt ik pas echt boos!
(Jean en Polly komen binnen en groeten militair. Jean olijk en blij, Polly gesloten en in gedachten.)
- Robert: (Gaat op de tafeland zitten)
Ik vraag jullie in vrouwen, naast elkaar zagen wij de dood reeds vele keren in de ogen; wat willen jullie met dat meisje?
Ik ken haar vader, een goede man. Met hem wil ik geen trammelant hebben. Dus, vrienden, handen af van dit eeh.. zeldzaam mooie meisje.
- Jean: Ze heeft gezwoeren nooit een man te zullen toebehoren en wat zij zegt doet ze ook!
- Robert: Wil je daarmee zeggen dat je het krankzinnige plan hebt haar naar de Dauphin te rijden?
- Polly: Ik kan over haar niet anders denken dan aan de Heilige Maagd. Zij heeft zo haar geheim. Zelfs de grote kerels in de kroeg, je weet hoe ze vloeken en vuile taal uitslaan, zeggen geen smerig woord als zij in de buurt is.
- Polly: In haar omgeving wordt niet gevloekt en gespuugd. Ik weet het niet 't Kind heeft een geheim.
- Robert: Acht vent, je bent niet wijs!
- Jean: Waarheen heeft al onze wijsheid ons geleid?
Je weet van wie dit land tot aan de Loire is; van Bourgondië en de Hertog van Bedford.
Ook dit slot is niet van jou! Binnenkort eisen ze het op en de Dauphin vermaakt zich lekker in Chinon terwijl de Bastard in Orleans niet lang meer stand kan houden, en als Orleans valt nou, beng je dan maar!
- Polly: De mensen hebben de moed opgegeven. Dat is het ergste. Wat wij nodig hebben is een wonder.
- Robert: Ja, ja, dat is goed, jammer alleen dat de tijd van wonderen voorbij is. Geloven jullie nou echt dat dat meisje wonderen kan verrichten?
Polly, zeg eens
- Polly: Zij zelf is een en al wonder; haar woorden, haar grote vrouwen in God, haar overtuiging.
Ik denk dat het zeker de moeite waard is om haar te geloven. Zij is tenminste een laatste redmiddel uit het moeras waarin wij nu dreigen te verdrinken.
- Jean: (Goed moedig)
Vraag het haar toch nog een keer. Zal ik haar roepen?
- Robert: Jullie brengen mij in verlegenheid. Moet ik echt nog eens met haar praten?
- Polly: 't Beste kan je haar zelf beoordelen, alleen.
- Robert: Nee, nee, blijven jullie hier en sta me bij met goede raad.

(Jean wenkt Jeanne vanuit het raam)

Jeanne's stem:

Laat hij ons gaan, Jean?

Jean:

Kom eens hier.

(Jeanne komt binnen)

Robert:

(Trekt een kruik bij)

Ga zitten! Hoe oud ben je?

Jeanne:

Zeventien, hoezo?

Robert:

Je hebt niet te vragen. Antwoord! Je hebt gezegd dat de Heilige Michael en Katharina tegen je praten. Is dat zo?

Jeanne:

Ja, dat doen ze.

Robert:

Hoe zien zij er uit?

Jeanne:

Dat zeg ik niet, daar geven zij geen toestemming voor.

Robert:

Maar je kunt ze zien en zij spreken net als ik?

Jeanne:

Oh nee, heel anders! Maar over de stemmen wil ik niets zeggen. Het is genoeg als ik je zeg dat het een boodschap van God is.

Robert:

Dus God heeft je gezegd naar Orleans te gaan en het te bevrijden?

Jeanne:

En om de Dauphin in de Kathedraal van Reims te kronen.

Robert:

De weg daarheen voert door Engels gebied. Je denkt zeker dat het soldatenleven is als schapenhoeden. Heb je de Godons al eens zien vechten?

Jeanne:

Ik heb eens drie gewonde Engelsers verzorgd. Mensen zoals jij en ik. 't Was indertijd toen Domremy verwoest werd. In hun eigen land, dat God hen gaf, zijn ze goed. Ze praten alleen Engels. Frankrijk is ons door de hemelse Koning gegeven. Het zou moord zijn deze mensen in de oorlog te doden.
Robert, wees niet bang. Je moet God dienen, niet de mensen.

Robert:

(Opvliegend)

Ik ben niet bang en wie gaf je de toestemming een ridder gewoon Robert te noemen.

Jeanne:

't Is je eigen doopnaam! "Heer", "Ridder" en "van Beau-dricourt" kreeg je van je vader, de Koning; van mensen dus. Maar de naam Robert ontving je door het heilig sacrament van de doop.

Polly:

Zie je wel, ze heeft overal een antwoord op!

Jeanne:

Honderd zoals ik, ja zelfs tien zijn al genoeg als God aan onze kant is. Je begrijpt het nog steeds niet: zolang ieder van ons voor z'n eigen huid vecht en niet voor Frankrijk, redt je je huid alleen maar door te vluchten.

Jean:

En onze hertogen en ridders denken er alleen maar aan hoe ze door losgeld en geld kunnen verdienen. Het heet niet: doden of doodgaan, maar betalen of verdienen.

Jeanne:

Ik zal hun leren te vechten en dan zal in Frankrijk Gods wil geschieden.

Robert:

't Is misschien allemaal onzin, Jean en Polly, maar als ze het voor elkaar krijgt de Dauphin moed in te spreken, zal ook het hele leger haan volgen en is er nog een kans.

Polly: We moeten het proberen. Ik zei het toch al: dit meisje heeft iets bijzonders.

Robert: Luister wat ik je beveel!

Jeanne: Ja, heer.

Robert: Dit is je opdracht: deze heren begeleiden je naar Chinon.

Jeanne: Ja, heer ridder.

Jean: En als de Dauphin haar niet wil zien?

Robert: Ze is onverwubbaar en ze zal zeggen dat ik haar stuur. Als het trouwens de Dauphin lukt om haar kwijt te raken dan heeft hij meer vaardigheid en moed dan ik ooit van hem gedacht heb. En nu een punt erachter. Stuur mij een schrijven opdat ik een brief kan schrijven aan de Dauphin. (Zuchtend) Ik neem heel wat op me.

Jeanne: [Staat rustig op]
Heer ridder Robert van Beaudricourt, heb dank!
Wij zullen snel op weg gaan!
[Af met Jean en Polly]

Opzichter:
[Komt opgewonden binnen]
Heer, Heer van Beaudricourt, heer van

Robert: Wat is er, wat is er? Alarm? Is de Bourgondiër in de aanval?

Opzichter:
Nee heer, de kippen

Robert:
Wat?

Opzichter:

De kippen
De, de Berberkippen!
Ze leggen eieren als gekken!

Robert:
Almachtige Heer!
U heeft ze gezonden.

D O E K

8 maart 1429

1ste Scene:*[De Troonzaal van het Slot van Chinon]*

Jeanne zal na lang wachten in de stadsherberg eindelijk haar opwachting voor de Dauphin maken. De koningin met haar vier dames staan met elkaar te praten.

Anette:

Daar begint het feest weer. Ik dacht al dat alle drukte hier in Chinon voorbij was en dat wij eindelijk naar het zuiden zouden gaan, maar nee hoor.....

Lydie:

Altijd weer die koeriers: Ongeluksboden!

Ze komen met een bericht en dan heb je direct allerlei geheime besprekingen waarna het gefluister als 't zoem van muggen losbreekt en voor je het weet wordt je er zelf door gestoken.

Wat is er nu weer aan de hand?

Marie:

Een grootse ontvangst. We worden allemaal verwacht.

Anette:

't Gaat om een boerenkind in soldatenkleding.

Lydie:

Foel, wat een aanstellerij. Een vrouw in mannenkleren. Dat is toch zondig!

Anette:

'K had ook Liever een hertogin gezien, maar ja, beter iets dan niets.

Marie:

Sommigen zeggen dat het een Engel is, door God naar de koning gestuurd. 't Volk vindt haar mooi, verstandig en knap en toch bescheiden.

Veronique:

En vroom. De herbergmoeder, bij wie ze inwoont vond haar al vaak in gebed. Ze schijnt ook veel ter biecht te gaan.

Lydie:

Dat zal ze wel nodig hebben: zo'n meid die zich onder soldaten begeeft en dan nog in mannenkleren gaat zal zich wel weten te vermaken met de heren.....

Veronique:

Dat geloof ik toch niet. Vooral als de blokken luiden is ze graag alleen, ze eet daarbij zo weinig als een vogeltje.

Koningin:

Ik heb de indruk dat de muggenzwerm weer aardig zoemt..... Voordat mijn schoonvader, de oude koning, het ongeluk had malende te worden liet hij zich ook inlichten door eenvoudige mensen uit het volk. In deze ellende en oorlogs-nood moet elk hoopvol bericht nagegaan worden. Maar kom: er moet hier in de zaal nog veel gedaan worden voor de ontvangst.

Allen weg.

D O E K

2e Scene:

(De Dauphin, de ongekreunde Karel VII, zit samen met Reginald, aartsbisschop van Reims en kanselier, schaak te spelen).

Reginald:

Sire, u heeft besloten dit meisje te ontvangen en daar moet u dan ook bij blijven! Een koning behoort zich vooral in het openbaar aan z'n woord te houden. U bent, sorry dat ik het zeg, vaak al te wispelturig.

Karel:

Ik heb u naar uw mening gevraagd, aartsbisschop, of ik er verstandig aan deed het boerenmeisje vanavond te ontvangen en u begint direct te preken.

Reginald:

Let u liever op uw schaakspel. Als ik u was zou ik die pion maar terug zetten, want zo zet ik u schaakmat. Je kunt wel merken dat u er niet met uw gedachten bij bent. Laat het beoordelen van dat boerenkind liever aan de kerk over; die weet wat van de duivel en wat van God is.

(Zij schaken zwijgend verder)

Karel:

Juist nu is er een wonder nodig. De vis die we vandaag eten hebben de koks betaald. Kijk eens naar mijn kleding; 't is totaal versleten. Niemand leent me nog iets. Hoe kan ik op deze manier Frankrijk verdedigen?

Reginald:

Let toch op het spel. U heeft er blijkbaar weinig plezier in, zo is er voor mij helemaal niets aan van u te winnen. (Karel staat op en ijsbeert door de ruimte)

Karel:

Hoe kan ik nog plezier hebben? De schatkist is leeg en als de Koning van Arragon geen hulpstroepen stuurt, kan ik alleen nog maar vluchten naar Schotland of het zuiden.

Reginald:

O, o, wat een jammer. Wie niet handelen kan, die moet verhandelen. Ik ben niet alleen uw Kanselier, maar ook aartsbisschop van Reims, dat bezet is door de Engelsen. Nog nooit heb ik in mijn kathedraal een mis kunnen opdragen.

Karel:

U denkt alleen aan uzelf, maar wie helpt de koning?

(Page en de Hertog van Tremouille, een maarschalk komen op)

Page:

De Hertog van Tremouille!

Karel:

(Loopt naar hem toe, Tremouille buigt.)
Welnu, Tremouille, wat zegt ze?

Tremouille:

't Meisje weigert met mij te praten en de waardin is niet om te kopen. De beide heren die haar vergezellen bazelen alleen maar over God en Frankrijk - Amen -
De door "God gestuurde" jongedame wil alleen maar met iemand van koninklijke bloede spreken.
Ze spelen allemaal onder één hoedje.

Karel:

Verder niets?

Tremouille:

Ze loopt in een broek rond en heeft kontgebrikt haar.
Ze bidt en vast nog meer als anders. Hier is een brief
Ik las hem nog niet want mijn schrijver is er niet.

Reginald:

Geef hier. Hij komt van Beaudricourt.

Karel:

(Kijkt er naar) Hij is aan mij gericht!
(Trekt de brief naar zich toe).

Reginald:

Beheers u toch, Sire. Ook al kunt u land noch troepen regeren, probeer dan in ieder geval uzelf in de hand te houden.

Karel:

Alweer gepreek, bedankt!

Tremouille:

(boosaardig) Nog iets! Ze liet me zeggen dat als de Dauphin, ze zei niet Koning, de brief gelezen had, hij haar direct zou ontvangen. Ook zij wil je niet als koning erkennen voortdat je in Reims gekroond bent.

Karel:

(Geeft de brief aan de bisschop) Hier, lees, minister, (Tot Tremouille) u spot met mij, maarschalk? Waarom bevrijdt u dan de stad Orleans niet met de overwinningstvlag in de hand en voert mij dan naar de heilige stad Reims waar ik gekroond kan worden?

Tremouille:

(Gifzig en gekrenkt) Omdat u een arme sodemieter bent. Zonder soldij gaan de troepen aan de haal; als u een leger kunt betalen kan ik Orleans bevrijden.

Reginald:

(Heeft de brief vluchtig gelezen). Ik had van Beaudricourt toch wel wat meer nuchterheid verwacht. Dat moet ik ook van u verwachten, Tremouille, en van u Sire. Erger de maarschalk niet met onzin. Hij heeft u z'n halve vermogen geleend. Wie van anderen gunsten afhankelijk is, moet slikken en bescheiden zijn!

Karel:

Alweer dat gepreek! Maarschalk, ondanks alles ben je m'n beste vriend en wie weet hoe alles nog kan keren.

Page:

Heer Gilles de Rais en hoofdman La Hire komen er aan. Ze zijn opgewonden, er moet wat gebeurd zijn.

(Gilles de Rais, een neef van Tremouille en La Hire komen binnen, zij groeten).

Gilles:

Kijk, mijn vriend, de vent probeert al tijdens zijn leven heilig te worden.

La Hire:

Het is geen grap. Louis is echt dood!

Reginald:

Louis, de roddelaar? De enige man die erger vloekt dan jullie doen? Is die dood? Vertel.

Gilles:

Er kwam een eenvoudige soldaat langs en die zei, toen Louis stond te vloeken, dat hij dat niet moest doen vlak voor het moment dat hij zou sterven.

Reginald:

Een mens mag nooit vloeken. Maar wie bedreigde z'n leven, Gilles?

Gilles:

Niemand. Hij viel in de gracht en verdronk. Van schrik is toen La Hire de weg van de heilige ingestlagen!

(Algemeen gelach)

La Hire:

Lach niet! Het is niet zo gewoon als jullie denken. Het was helemaal geen soldaat die Louis waarschuwde. 't Was een engel in soldatenkleren!

Uitroepen:

(door elkaar) Een engel, hoor, een engel in soldatenkleren.

La Hire:

En nog een vrouw ook! Met twee begeleiders is een meisje van Lotharingen tot hier doorgedrongen. Ongelofelijk; 300 mijl door open land, tussen rovers, Bourgondiers, Godons en wilde bendes door. Ik ken er één van; Heer Jean de Metz.

Ze zouden alleen boeren en vriendelijke gezichten onderweg zijn tegen gekomen. Ze is een Engel. Verdomme! Als ik nog één keer vloek zal mijn ziel direct ter helle varen.

Reginald:

Kijk, kijk, je spreekt al als een heilige. (Gelach)

Tremouille:

Nu ten zake! Hoofdman La Hire! Hoe staan de zaken in Orleans?

Gilles:

Wat zegt Hans Dunois, die mooie bastaard? Hoe lang zal 't nog duren? Wanneer valt Orleans, de sleutel van Frankrijk? Valt zij in handen van Talbot of van Glasdale?

La Hire:

Jullie grappen zijn niet op z'n plaats. Sinds het bruggehoofd in handen is van Glasdale is de honger binnen geslopen. Een aanval is alleen mogelijk als onze baten stroomopwaarts zeklen, maar de wind is tegen.

Tremouille:

Ik weet het. De Bastaard laat de Priesters om westervind bidden. Hé, misschien kan jullie Engel voor een wonder zorgen! 31

Reginald:

Bedtronicourt lijkt zeer van haar onder de indruk te zijn.

La Hire:

U kent haar, Sire?

Karel:

Zo meteen zal ze hier zijn. Het hele hof zal zien wie ze is.

La Hire:

Alle duivels.... oh, vergeef me, alle Engelen die in de hemel zijn.... ik zal erbij zijn!

Tremouille:

Hoe dan ook, u moet haar om een teken vragen, Sire. Alleen wat men hoort en ziet is een bewijs.

Gilles:

Ze heeft de koning nog nooit gezien. We zullen haar om de tuin leiden. Tremouille, u speelt voor koning. U zult het zeker goed doen op de troon en zij kan haar eerste wonder laten zien.

Tremouille:

Hoe dan ook; het hof heeft weer een pleziertje.

Karel:

Zo zal het zijn. Alleen als zij mijn koningsbloed herkend zal ik naar haar luisteren.
(Hij stapt schuin naar voren, de anderen lopen al pratend weg)
Oh mijn God, wie bevrijd mij van de twijfel omtrent mijn afkomst? Wie zal mij zeggen dat ik werkelijk de erfgenaam van Frankrijk ben?
(Af, in gedachten verzonken)
(Enkele pages zetten het een en ander recht en dan komen, al pratend, de edellieden binnen. Tremouille gaat op de troon zitten.
Dan komt de koningin binnen).

3e Scène

Tremouille:

Edele Vrouwe, vergeef mij, om de helderziendheid van het meisje te testen. speel ik de koning. Mijn vrouw hoort dus op de tweede zetel. Hertogin, kom naast mij zitten. Iedereen speelt mee. Misschien erkent zij ons wel als koning en koningin.

Page:

(Tikt met zijn staf op de grond). De Heren van Metz en Poulengy vragen toestemming het meisje Jeanne aan u voor te stellen.

Tremouille:

Laat haar voor mijn troon buigen.

(Jeanne. Daarachter Jean en Polly die na hun buiging naast elkaar gaan staan. Jeanne kijkt zoekend rond).

Jeanne:

Jullie willen mij erin laten lopen.

Hertogin:

Kijk dat korte haar! (gegrinnik)

Tremouille:

Je staat voor de Dauphin, m'n kind. Wat wil je?

Jeanne:

(Kijkt hem aan, dan min of meer tegen zichzelf, terwijl ze rondkijkt.) Die heeft geen edel bloed. Ik moet Karel hebben. (Opeens ziet ze hem en trekt hem stralend naar het midden). O, edele Dauphin, ik ben naar u toegestuurd om Orleans te redden en u naar Reims te leiden, (zij is geknield en staat weer op) daar zijn immers alle echte koningen getrouwd en gezalft.

Karel:

Wie stuurde jou, Jeanne?

Jeanne:

De Hemelse Koning! Hij heeft grote boden. Zijn woord is duidelijk en licht. Ik breng zijn woord tot u.

(Karel trekt haar apart en begint haar uit te koken).

Tremouille:

(Gaat staan, zuur lachend) Die heeft stijl, ze is niet te beïnvloeden (helpt de hertogin opstaan). Deze grap heeft lang genoeg geduurd, maar we zullen dat kind wel op een andere manier aan de tand voelen.

Hertogin:

Ik vind het ongehoord om zo aan het hof te verschijnen. Zoals zij de koning inpalmt!

Gilles:

Bij God, La Hire, dat kind heeft iets bijzonders. Ik wil weten wat dat is.

La Hire:

Als het werkelijk iets bijzonders is, is de kans groot dat het haar lukt de Engelsen te verdrijven. O, als dat zou kunnen..... Ik zou direct mijn zwaard trekken, verd..... (slaat z'n hand voor de mond)

Jeanne:

De stemmen die ik hoor moeten wij gehoorzamen. Zij zeggen hoe Frankrijk bevrijdt moet worden. Toe, twijfel niet, maak je klaar!

Karel:

Och, hoe graag zou ik willen; duidelijk zag ik dat je de waarheid spreekt. Ik ben echter omgeven door deze uitgeslapen, koude creaturen. Zij zijn sterker, machtiger en rijker dan ik. Ik ben afhankelijk van hen en ik ken mezelf. Mijn moed rust op een bergtop en valt er dus snel vanaf.

Jeanne:

Als je echt wilt en om mij roept, zal ik altijd bij je zijn en je steunen. Maar laat mij niet te lang wachten. Ik heb slechts iets langer als een jaar de tijd gekregen.

Karel:

(Wijst op de andere aanwezigen)
Maar geef hun dan ook een teken, Jeanne, dan is 't voor mij makkelijker, want zij gaan dan ook mee.

Jeanne:

Zo moeten onze wegen niet gaan; daartoe heeft God de opdracht niet gegeven. Toen ik voor het eerst op mijn paard zat, in het loodzware harnas, dacht ik dat ik in zou storten. Maar het gebeurde niet. Je krijgt bracht als je het hoogste dienen wil.

Ik zal jou echter wel een teken geven, opdat je vertrouwen hebt. Al jaren stijgt uit jou een gebed omhoog, je wilt weten of je de ware heerser van Frankrijk bent. Je bidt: "Wie bevrijdt mij van de twijfel omtrent mijn afkomst?" Welnu, dat doe ik! Jij bent de echte Franse Koning!

(ontdaan slaat Karel zijn ogen neer)

Niemand kende deze vraag van jou, maar dit is het antwoord.

Tremouille:

Zo meteen knielt hij nog.

Gilles:

Hij ziet er als betoverd uit.

(Jeanne neemt Karel bij de arm en leidt hem naar de troon).

Hofdame:

Zie je het vuur in haar ogen?

Reginald:

Het hof verwacht een woord van u, Sire.

(De koning en de koningin gaan op de troon zitten.

Reginald en Tremouille komen erbij staan).

Karel:

Wij, Karel VII, door het bloed en in afwachting van de kroning, Heerser over Frankrijk, wij hebben besloten om deze door God gezonden jonkvrouw te volgen.....

Reginald:

..... als de Kerk, onze heilige moeder, dit toestaat.....

Karel:

..... en roepen de leenmannen met hun gevolg op haar trouw te dienen,

Tremouille:

..... als er geen opdrachten komen van de maarschalk

Karel:

..... totdat Orleans bevrijd is. Daarna zullen wij, door God en deze jonkvrouw geleid, naar Reims gaan waar de kroning plaats zal vinden.

Daarna zullen wij de Engelsen voorgoed verslagen.

Roep dus de strijdkreet mee: Met God voor Frankrijk! Volg de Jonkvrouw naar Orleans!

(Allen juichen mee, behalve de edelen bij de kroon)

D O E K

Tussenspel:

(Het doek is nog gesloten)

3e Spreker:

Misschien denkt u nu dat Jeanne direct met een leger naar Orleans kon vertrekken, maar nee hoor, de Politici hadden andere plannen. Men riep een "commissie" in het leven, (ja, ook toen al), zodat bekeken kon worden of dit meisje wel de waarheid sprak. Jeanne werd door vele mensen onder-vraagd. Men wilde antwoord op allerlei vragen. Wanneer, hoe, waar had zij haar opdracht gekregen? Was zij nog maagd? Wie zijn haar stemmen? Hoe kon ze zomaar weggaan uit Domremy? Iedere dag weer moest zij de nieuwsgierigheid van de heren van het hof bevredigen.

In de herberg verbleven steeds meer burgers die haar wilden bekijken. Op een gegeven dag moest zij zelfs naar Poitiers, waar alle koningsgebrouwe geleenden uit Parijs heen gevluht waren. Dagelijks zat Jeanne uren en uren op een kleine, harde bank de vragen te beantwoorden. De ene keer waren het geleenden, de andere keer priesters die haar verhoorden: Dominicanen, Karmelieten, Franciscanen, Benedictijnen, enzo-voorts. Ook juristen en artsen..... Ja, men zag wel dat haar lichaam gezond was en krachtig, maar was haar geest dat ook? De koning had een heilige nodig en geen heks.

4e Spreker:

In Orleans gaat het niet goed. En Jeanne, ik zag het net, wordt steeds ongeduldiger. Maar ja, wat kan ze doen? Men vraagt maar door en stelt Jeanne op de proef. Laatst nog, toen zei Professor Ayméri tegen haar dat haar uitspraken dan wel niet in tegenspraak waren met de bijbel, maar dat ze ook niet in boeken terug te vinden waren. En weet je wat Jeanne toen antwoordde? Ze zei: "In God's boeken staat meer dan in de lwe!" Kwaaad dat die man werd En dat terwijf Jeanne niet eens kan lezen, ze kan nog geen A van een B onderscheiden. Toch waren haar antwoorden rein, knap en treffend. Maar de heren durfden geen eerlijke uitspraak te doen. Men was bang voor de verantwoordelijkheid die zij dan te dragen bregen. Daarom zei men: "God wil niet dat we in je geloven en dat we de koning aanraden om je 't bevel over de soldaten te geven, mits je ons een wonder laat zien."

36

Met enig ongeduld zei ze toen: "God heeft me niet hierheen gestuurd om voor u wonderen te verrichten. Geef mij veel of weinig mannen en laat me naar Orleans gaan, daar zal ik de Engelsen verblijven".

Ik zal trouwens eens kijken of ze bijna klaar zijn.....

5e Spreker:

De soldaten zullen zeker vechten, maar ook jij stelt haar zwaard op de proef. Praat niet zolang, zij is klaar. Haar zwaard is trouwens ook gevonden.

3e Spreker:

Ja, laat het dan beginnen. Weet je trouwens dat al dat gevraagd van die priesters en geleenden wel enige zin had? Vriend en vijand hoorde van haar en vóór haar daden zweefde haar opdracht over heel Frankrijk uit: het land kon zich voorbereiden.

5e Spreker:

(Vanachter het doek) Zeg, schiet op! 't Is niet meer om uit te houden. Ook de Bastard van Orleans begint ongeduldig te worden. Hij wil erop los. Ik zei het toch al; haar zwaard is immers gevonden!

3e Spreker:

Waar was het dan?

5e Spreker:

In Fierbois, onder de kerkgrond. Meester Bernhard had toch haar harnas gesmeed?

O ja, eh.... Het verslag van de geleerde heren pakte toch nog anders uit dan men oorspronkelijk dacht. Na weken lang zwoegen was hun oordeel klaar. Het eindigde met de woorden: "Omdat ze alleen het teken van haar missie in Orleans wil laten zien, mag men haar niet verhinderen daarheen te gaan, want wanneer men zonder reden aan haar twijfelt, zou men zich tegen de Heilige Geest verzetten. Een punt erachter en voorzien van een zegel."

3e Spreker:

Je bent de draad kwijt: Haar zwaard was weg.

5e Spreker:

O ja....., eh.... Nee.... Helemaal niet.

Meester Bernhard was de beste wapensmid. Hij zou ook haar zwaard vervaardigen. Maar zij wist iets beters en zei:

37

"Graag in Fierbois achter het altaar van de kerk en ge zult een zwaard vinden met vijf kruizen en op.

3e Spreker:

In Fierbois, waar Karel Martel eens gelegerd was?

En, is het gevonden?

5e Spreker:

Ja, niemand in het dorp, ook de priester, heeft ooit van het zwaard gehoord. 't Is geen grap! Michael heeft haar immers beloofd om haar helm en zwaard te sturen.

De stemmen.....

4e Spreker:

(Vanachter het doek) Stemmen! Jeanne wil niet dat er zo veel over de stemmen gesproken wordt. Ze wil naar Orleans! De mooie Bastarda rent al heen en weer langs de oevers van de Loire. Een prachtig tafereel! Net als bij Bernhard Shaw en in de legende.
Maar kom, het doek gaat op!

4e beeld : O R L E A N S

1ste Scène:

Aan de Loire bij Orleans. 29 April 1429
(Pierre en René, twee pages van de Bastarda van Orleans, deze zelf, Jeanne met haar staknecht en page d'Aulon. Pierre en René zitten op boomstronken. Dunois (de Bastarda) loopt zenuwachtig heen en weer en observeert een windvaantje. Over het water klinken vanuit de stad kanonschoten).

René:

Door 't laatste muizengat de stad uit en in de boot. 't Is heerlijk om weer eens buiten de stad te zijn; je vrij te voelen, niet gevangen binnen de stadswallen. Zes maanden lang zag ik alleen de vrije natuur als ik het eten naar de soldaten op de muur bracht, moeder kookt voor ze.
Toen de Bastarda mij gisteren kwam halen klaagde ze nog tegen hem dat het wel leek of wij ons in het vagevuur bevonden.

Pierre:

De jonkvrouw komt, zij zal het vagevuur laten verdwijnen!

René:

De mannen krijgen weer moed, inderdaad, sinds ze van Jeanne gehoord hebben.

Pierre:

(Het kanongebulder wordt luider.)

Hoor! Weer! Mijn moeder helpt in de kruitmolen. Blij 't nieuwe bolwerk zijn weer gevechten.

(Dunois bestudeert de wimpel).

Pierre:

GLASDALE!

De Bastarda Dunois:

Die moeten we te pakken nemen, als het meisje en de westenwind komt. West-ten-wind! Ik ben bang dat beiden mij in de steek zullen laten! Het blijde verhaal gaat in de damp van het kruit op en die verdorde westenwind komt ook te laat! Te laat! O, afschuwelijk. Al was het maar voor een korte tijd, zodat ik met mijn mannen stroomopwaarts varen kan om tegen de Engelsen te strijden, zodat het laatste bruggehoofd dat niet verwoest is, ontzet kan worden.

West-ten-wind. (Loopt heen en weer)
Een vroom jonkvrouw'tje..... (Plotseling heel boos, stampend)
Westenwind moet ik hebben! Wel alle duivels.....

d'Aulon:

Met God voor Frankrijk!
(Hij verschijnt met de jonkvrouw)

Pierre:

Hier zijn vrienden, kom! (Dunois en Jeanne kijken elkaar aan:
Dunois slaat zijn ogen neer).

Jeanne:

(scherp) Bent u Dunois, de Bastardaard van Orleans?

Dunois:

Kijk, het is aan mijn wimpel te zien. Ik ben blij dat u er
bent, maar jonkvrouw Jeanne.....

Jeanne:

(Valt hem in de hede). Hebt u bevolen dat men mijn leger in
Blois niet verder laat gaan?

Dunois:

Nee, de koning..... ik was er alleen maar bij, in de krijgs-
raad.

Jeanne:

Ja, ja, achter mijn rug om neemt u de domste beslissingen,
Bastardaard!

Dunois:

Nee, nee. Het werd wel overwogen en zeer uitgebreid besproken.
De raad duurde enige uren.....

Jeanne:

Maar God's raad is wijzer! Waar is de brug?

Dunois:

Afgebroken! Er is er maar één. In handen van Glasdale.
Dat is de brug van Tournelle. Hier in de buurt is er geeneen
meer.

Jeanne:

O, weer heeft men mij voorgelogen. Ach, ik wist het wel.
Hoe ver is het naar de volgende brug?

Dunois: Kijk, zo is alles goed te overzien. Daar is het bruggehoofd
van Glasdale, bij Tournelle. Vijfhonderd man houden hem bezet:
onneembaar dus.

Jeanne:

Waarom? Kijk maar, vanaf de oever bestormen wij het brugge-
hoofd. We vallen het leger in de flank aan en veroveren zo
ook meteen La Tournelle. Kom, je mannen hebben boten nodig en
kanonnen. Aan het werk. Waar is een vrije brug om de Loure
over te steken?

Dunois:

Daar, achter die bomen, vlakbij Chécy, maar.....

Jeanne:

Geen gemaar, Bastardaard. Met Gods hulp bestormen wij vandaag
nog het Engelse bolwerk en morgen trekken wij met onze
mannen zegevierend door Orleans. Weet je al lang hoor
ik de vrouwen en kinderen om vrees en graan bedelen.
Die arme.....

Dunois:

(Valt in de rede). De bevolking van Orleans wil de jonkvrouw
het Liefst nu begroeten. Ik heb het ze beloofd. Het bestormen
van het Engelse bolwerk met mijn mannen, helaas, dat gaat niet.

Jeanne:

Ik ben hier gekomen om de stad te bevrijden, niet om ontvangen
te worden door de bevolking van Orleans.
Ik bestorm vandaag het bruggehoofd.

Dunois:

Alleen soms?

Jeanne:

De soldaten zullen het veroveren! Ik voer ze aan!

Dunois:

Niet één soldaat zal u volgen jonkvrouw. Niet één!

Jeanne:

Ik zal niet achterom kijken of de mannen mij volgen. Ik ga!

Dunois:

Ik geloof je best, Jeanne, maar toch zal het niet gaan!

Jeanne: Wees maar niet bang, Bastaard. Jouw mensen zijn toch bij de boten? Nu, wij kunnen de vijand dan verrassen. Ik heb ze trouwens al per brief gewaarschuwd. Om bloedvergieten te voorkomen konden ze vrijwillig weggaan; zo niet, dan zou er bloed vloeien en zou de dood rondgaan, helaas....

Dunois: Ze hebben om uw brief gelachen, Jeanne. Zij weten niet, ik wist het trouwens ook niet, wie u bent. Ik ben niet bang, en toch gaat het allemaal niet.

Jeanne: Waarom niet? Zijn jouw soldaten en kanonnen niet gereed?

Dunois: Jazeker, zij wachten alleen op God.

Jeanne: MIs! God wacht op hen.

Dunois: Van moet Hij toch eerst westewind sturen, nog een stevige bries ook, want anders komen wij nooit tegen de stroom in.

Jeanne: De Heer der elementen gebied de wind en het water.

Dunois: Maar mij hoorde Hij niet: hoe hard ik ook bad.

Jeanne: Dat weet ik, Bastaard, je moet niet twijfelen. Kijk, alles is klaar: wij moeten handelen.

Pierre: (Springt op, roept, terwijl de andere pages verwondend ook gaan roepen).
Kijk eens! De wimpel! Westerwind! De wimpel!

Dunois: (Slaat een kruis) God heeft gesproken.
Het is bewezen. Wij zullen vechten!

Jeanne: (Neemt d'Aulon een barier uit de hand en onthoelt die).
Ja, de strijd begint. Orleans zal zegenvieren.
"Vooruit, wij overwinnen!"

Allen: De zege voor Orleans!
Voorwaarts! Wij overwinnen!
(Jeanne knielt in gebed).

D O E K

2e Scene: De strijd om Orleans.

(Het toneel is hetzelfde. Wij zien Orleans en een bruggehoofd (een poort) dat nog intakt is. Ervoor staan Engelsen op wacht. Zij praten, op een gegeven moment verschijnt Jeanne bij de poort).

1ste Soldaat:

"K ben benieuwd hoelang dit beleg nog duurt. Nu alle bruggen behalve deze verwoest zijn zal 't wel niet lang meer duren. Wanneer zal die Franse Bastaard het opgeven?"

2e Soldaat:

"Dan kunnen wij verder Frankrijk in. Zou er veel te halen zijn bij de boeren? 't wordt zo langzaamaan tijd dat ik weer wat geld krijg: alleen soldij is ook maar niks."

3e Soldaat:

"Onze bondgenoten, de Bourgondiërs, zijn al aardig te keer gegaan. Ik hoop dat ze wat voor ons te plunderen overgelaten hebben. Hā wat zal er gefeest kunnen worden bij 't vuur van de brandende boerderijen!"

1ste Soldaat:

"D'n schijnt er een in de stad te zitten die de mensen weert moed geeft. 't Schijnt een halve heilige te zijn."

2e Soldaat:

"Ha-ha. Toen ik laatst een meisje in m'n armen had, dacht ik ook: "Wat is die heilig, nou, nou. Zo'n meissie aanbid ik hoor!"

(Ze lachen)

4e Soldaat:

Ja, zij zal de burger moed geven.

(Grinniken nog wat en lopen hun wacht)

1ste Soldaat:

Toch schijnt het dat ze het leger bij elkaar brengt en eens uit wil vallen!

3e Soldaat:

Ach man, zeur niet, die Fransen zijn bang; zij zullen heus geen uitval wagen! Hun vorst, die slappe Dauphin, heeft geen geld voor versterkingen.

(Bij de brug, bij de poort, verschijnt Jeanne. De mannen bemerken het eerst niet. Plots ziet één van hen haar.)

2e Soldaat:

Hé, kijk daar eens, die meid, in volle wapenuitrusting. Wat mot die?

Jeanne:

Geef u over Engelsens, voor het te laat is.

1ste Soldaat:

Roep commandant Glasdale. Hij moet haar zien!
(Glasdale komt, tamelijk vrolijk.)

Glasdale:

Wat jammer dat we haar vanavond niet hier hebben. Morgenochtend zou ze zeker geen maagd van Orleans meer zijn.

Jeanne:

Classidas! De tijd van de Engelsens voor Orleans is voorbij. Gij zelf zult sterven als ge niet wegtrekt. Ik heb medelijden met u allen.

(Bulderend gelach van de Engelsens)

De soldaten roepen door elkaar:
Koeie meid, Melkmeid, Hoerekind, Vuile heks.

Jeanne:

Julle liegen! (Tot de Bastaard)
Geen gepraat meer; wij vallen aan!

(Over de ophaalbrug stormen de Fransen naar buiten, Jeanne is bij hen. Langs de rivier komen ook Fransen. De Engelsens strijden dapper.)

Uitroepen:

Daar! Pak aan! Dood aan de Vijand! Scheer je weg Godons! Voor God en Frankrijk! (Ook Jeanne vuurt aan)

(Plotseling wordt het licht feller. De Engelsens en Fransen kijken verwonderd omhoog. Uitroepen klinken.)

Door elkaar:

(Men wijst ook omhoog) Kijk daar, dat licht. 't is Michael.

4e Soldaat:

Michael strijdt voor de Fransen!

1ste Soldaat:

Pas op! Hij is omringd door Engelen! Weg wezen!

4e Soldaat:

Vlucht! God is tegen ons!

(Overhaast vluchten de Engelsens.)

Fransen:

Voor God en Frankrijk! Wij hebben gewonnen! Hoera!

(Luid joelend trekken zij de stadspoort in. Het rumoer wordt langzaam zwakker. Alleen Jeanne, Jean en Polly zijn achtergebleven. Jeanne zinkt langzaam op de knieën bij enkele gedode soldaten.)

Jeanne:

(snikkend) O Heer, waarom zo? Wat heb ik misdaan dat zoveel broeders moesten sterven?

Jean:

Kom, kom, Jeanne. Het zijn toch vijanden! Ze konden immers kiezen? Dan hadden ze maar naar je waarschuwingen moeten luisteren.

Jeanne:

Ook Engelsens zijn mensen. Roep een priester en bid voor deze gevallenen!
(Zij bidt.)

(De Kathedraal van Reims. Langzaam vult de zaal zich met edelen. Langzaam komen binnen: de Hofdames Veronique, Marie, Anette en Gilles de Rais, Jean en Polly, La Hire, Pierre, René, Dunois, d'Aulon, Cauchon, wat eenvoudigig volk: Boer d'Arc, Louise, Mm. Morel en Mme. Roze)

Louise: [Komt schoorvoetend, benonderend binnen; met haar komen ook Mme Morel en Mme Roze op.]
Oh, wat groot, wat een machtige ruimte is dit!!

Morel: Eindelijk is deze Kathedraal uit de handen van de Engelsers veroverd: de Kerk waar koningen gekroond worden.

Louise: Het schijnt dat de zalfolie, waarmee Karel straks gekroond gaat worden, door een witte duif rechtstreeks uit de hemel gebracht is. Dat was toen Clovis de Merovinger gekroond moest worden.

Mme Roze: Alleen hier is deze olie te vinden, zegt men, en daarom is het zo belangrijk dat Jeanne ook deze stad heroverd heeft.

Louise: Onze Jeanne, wie zou ooit gedacht hebben dat het kleine meisje dat vroeger rond de feenboom danste nu de grootste legeraanvoester is. O, o, o 't is een wonder.

Mme Roze: Kijk eens wat een hoge edele dames en heren daar verschijnen.

Louise: En daar gaat onze Jeanne nu mee om, daar zit ze mee aan tafel. Ik heb gehoord dat ze de hoge heren soms aardig de les leest. Laatst nog, toen Orleans veroverd was, wilde zij meteen optrekken naar Reims om de Dauphin te kronen. Niemand durfde mee te gaan: de hoge heren waren te bang voor de Engelsers. Maar Jeanne bleef net zolang praten tot ze deden wat ze zei. Onderweg nam ze met haar leger ook nog enkele andere steden in.

Mme Morel: Ze schijnt goed op zichzelf te passen.... maar kijk!
Daar komt de Dauphin met de toekomstige koningin.

Louise:

Zie! Jeanne is er ook bij. Ooh,..... wat ziet ze er dapper uit zo! Wat een kostbare wapenrusting en haar standaard heeft ze ook bij zich. Wie is trouwens die man in dat lange gewaad?

Mme Roze: Dat is de Aartsbisschop Reginald. Hij zal Karel tot koning van Frankrijk kronen.

[Engens anders staan Anette, Veronique en Marie te praten]

Anette: Weet je dat het protocol heel anders zal verlopen als vroeger?

Veronique: Dat moet ook wel in oorlogstijd!

Marie: Men vraagt zich zelfs aan het hof wel af of deze kroning gel- dig is, want de vader van de Dauphin heeft het Koningschap over gedaan aan Engeland en zijn moeder heeft gezegd dat Karel geen zoon van de vorige koning was, dat hij dus een bastaard is.

Veronique:

Allemaal onzin! De vorige koning was gek en zijn vrouw ook. Als iemand recht op de kroon heeft, dan is het Karel wel.

Marie:

Stil eens Reginald zegt iets tegen Jeanne.....

Reginald:

Waarom Jonkvrouw Jeanne, draagt gij uw standaard, die bij de strijd thuis hoort, hier in de Kathedraal?

Jeanne:

Heer, die heeft vele kwade dagen meegemaakt, dus moet hij er ook bij zijn op een goede dag.

Reginald:

Ik zie geen reden om dit te verbieden. Laat ons overgaan tot de kroning.

[De koning, de koningin en Jeanne knielen]

Reginald:

Ik zal f en kroon u tot
koning van Frankrijk.

Alle aanwezigen:

Leve de Koning, Leve Frankrijk, Leve de Maagd!

(Terwijl het doek langzaam dicht gaat stapte stil Cauchon naar voren. Het doek sluit achter hem, zoekend spewit hij rond, heen en weer lopend.)

Hij is kwaad en wacht op bezoek. Ondertussen spreekt hij.)

Cauchon:

Ik, Cauchon, Bisschop hier in de stad Reims, Oudrektor van de Sorbonne, kenneer van vorsten en koningen!

Mij hebben ze verjaagd uit de Kathedraal om die dwelil van een Dauphin tot koning te kronen. Die kleine duivel heeft daarvoor gezorgd. Men noemt haar "maagd" en "reln".

AH! Een gevaar is ze voor Frankrijk en vooral voor Engeland. Wat hebben wij aan een vorst die de zoon is van twee vol-slagen idioote ouders. Alleen Engeland kan hier orde op zaken stellen.....

O, o, wat een tijd Drie pausen, twee koningen die Frankrijk regeren. Het kan niet op. Wat zal men nog meer verzennen? Hieraan moet een einde komen!

Dat er een paus in Rome zit, een die zich Martinus V noemt en waar alle Christelijke koningen trouw aan zijn, dat er een andere paus is die zetelt in Peniscola en die Clemens VIII heet en dat er een derde paus is die Benedictus XIV heet en waarvan niemand weet waar hij zetelt, daaraan kan ik niets veranderen, het laat alleen maar zien in wat voor slechte tijd wij leven. Maar de situatie in Frankrijk kan ik wel proberen te veranderen. Die meid, die Jeanne, die moet ik gevangen nemen. Als eerste heb ik daar hulp voor nodig.

(Hij kijkt zoekend rond en vindt een Engels en een Bourgondisch legeraanvoerder.)

Kom hier, wij moeten eens overleggen. Maar stil, niemand mag ons horen! Wij moeten ervoor zorgen dat Jeanne d'Arc, die nu al lange tijd het hoofd van Karel, en met hem het hele Franse volk, op hol brengt gevangen genomen wordt! Dan is Bourgondië, Engeland en de Katholieke Kerk verlost van een zware last.

Bourgondiër/cq. Rechter II:

Maar de andere kant van de medaille is dat men ons zal ver-afschuwen omdat wij de lieveling van het volk weggenomen hebben..

Cauchon/cq. Rechter I:

Daarom moeten wij het met list doen: haar goede naam verdoezelen. Branden moet zij!

Engeland/cq. Rechter III:

Waarom niet in een eerlijk gevecht haar overmeesteren?

Cauchon:

Dat is een idee! Ik zie het al voor mij. Zij zal zeker Parijs willen veroveren. Daarvoor is het nodig dat ze eerst Mangny aanvalt. Die plaats zal snel in haar handen vallen. Wanneer iedereen in een feeststemming is en dus niet oplet, dan moeten onze mensen binnenvallen en haar overmeesteren. Dat is verreweg de eenvoudigste manier.

Rechter III:

Laat de mannen van de Hertog van Bourgondië dat maar openappen; zij kennen het gebied.

Rechter II:

Nee, laat Engeland dat doen: zij hebben de meeste manschap-pen, zij zijn het sterkst, en voor hun goede naam hoeven zij toch niet bang te zijn, want zij hebben al een slechte naam!

Rechter III:

Bourgondië neemt haar gevangen, Engeland koopt haar en de kerk veroordeelt haar. Zo moet het gaan!

Cauchon:

Vooruit, voer ons plan uit!

Rechter II:

Goed, zo doen wij het. (Gaat af.)

(Beide rechters, Cauchon en Rechter III, lopen afwachgend heen en weer, tot Rechter II terug komt.)

Rechter II:

Het zal gebeuren.

(Met z'n drieën lopen ze nu heen en weer, af en toe kijkt Rechter II of Jeanne al gevangen genomen is.
Plots kijkt hij achter het gordijn.)

Rechter II:

Ja, zij is een gevangene! Geboeid kan ze afgevoerd worden. Haar standaard is door de soldaten verscheurd en ook haar wapenuusting is vernield. Haar zwaard is gebroken. Nu zij nog!

Cauchon:

Wij moeten het spel goed spelen! Zij moet veroordeeld worden. Verbrand, vermorzeld. Haar naam moet zwart gemaakt worden. Wat er ook gebeurt: in Rouen moet zij de dood vinden.

(A6)

D O E K O P E N

1ste Scene:

(De rechtszaal in Rouen is eenvoudig ingericht. Achter een lange tafel zitten de drie rechters. Schuin daarvoor een schrijver. In een hoek staan enkele toeschouwers. Zij leveren commentaar.)

Cauchon:

(Staat op) Laat de verdachte binnenkomen.

(Jeanne komt, onder begeleiding van een cipier. Zij is geketend.)

Cauchon:

Zijt gij Jeanne d'Arc, geboren te Domremy op 6 januari veertienhonderd en twaalf?

Jeanne:

Ja heer, maar ik vraag u Waarom mag ik geen mis bijwonen en waarom bestaat niet de helft der rechters uit mensen van mijn Partij?

Cauchon:

U zou moeten weten dat in de rechtszaal de rechter de vragen stelt en niet degene die aangeklaagd wordt!

Jeanne:

Ja heer, maar ik

Cauchon:

Zwijg! Zijt gij inderdaad degene die ik noemde?

Jeanne:

(Zuchtend) Ja heer. Moet ik echt deze ketting dragen? Ik zal zonder deze echt niet weglopen!

Cauchon:

Ik waarschuwde u reeds: zwijg! Zweert gij, bij God almachtig, dat gij de waarheid zult spreken en niets anders dan de waarheid.

Jeanne:

Ja, dat zweer ik! Ik zal echter niet antwoorden wanneer men dingen gaat vragen die niet in verband staan met waar het hier om gaat: over de stemmen die ik hoor zal ik u niets zeggen.

Cauchon: Toch horen ook deze zaken bij het Proces!

Rechter II: Is het waar dat u stemmen hoorde?

Jeanne: Ja Heer.

Rechter III: Kon u hen ook zien?

Jeanne: Ja Heer.

Rechter II: U heeft Sint Michael, St. Catharina en St. Margaretha gezien?

Jeanne: Ja Heer.

Rechter III: Spraken zij goed Frans?

Jeanne: In ieder geval beter dan u Heer!

Rechter II: Was Michael naakt of aangekleed?

Jeanne: Dacht u soms dat God de middelen niet heeft om zijn Engelen te kleden?

Rechter III: Roken zij lekker?

Jeanne: Eh Ja Heer.

Rechter II: Hoe was het in het begin om door onbekende en onzichtbare stemmen aangesproken te worden?

Jeanne: Eerst schrok ik, ik begreep het niet, ik was bang. Later wende ik aan hen en begon ik zelfs naar hen te verlangen. Steeds gaven zij mij goede raad, hoop, moed en vertrouwen.

Rechter II: Waarom kan het geen inbeelding zijn?

Jeanne: Ik weet dat dit niet zo is, Heer!

Rechter III: Wat hebben de stemmen u bevolen te doen?

Jeanne: Zij gaven nooit een bevel, zij haadden mij slechts aan. Zij haadden mij aan Orleans te bevrijden en daarna Karel VII in Reims tot Koning te kronen. Eerst was het Michael die tot mij sprak, later alleen Catharina en Margaretha.

Rechter II: Sprak God zelf nooit tot u?

Jeanne: Nee Heer.

Rechter III: Had u een intieme relatie tot hen?

Jeanne: Heer, ik heb u gezegd dat ik alleen de zaken die van toepassing zijn op dit proces zou vertellen. Verder mag en wil ik niets over mijn stemmen vertellen.

Cauchon: U moet alles onthullen!

Jeanne: Zelfs als u zou dreigen mijn hoofd af te snijden, dan nog zal ik over mijn heiligen niet meer vertellen dan ik al gedaan heb, omdat zij zelf mij verbieden met u of met de wereld over hen te spreken.

(Cauchon fluisstert met beide rechters, een heftig gesprek.)

Toeschouwer I:

Wat een toneelstuk: ze willen haar veroordelen, maar vinden geen enkele grond om haar op te pakken.

Toeschouwer II:

Hoe durven ze: iemand zo'n oneerlijk proces aan te doen.

Toeschouwer I:

Ze schijnt in een vochtige kerker opgesloten te zitten, met kettingen rond haar enkels, polsen en hals. Alleen water en brood geven ze haar.

Toeschouwer II:

Daarom ziet ze er zo slecht uit, op die manier zal ze nog sterven.

Toeschouwer I:

O nee hoor, dat zal niet gebeuren: men wil haar als heks verbranden en anders niet, daarvoor moet ze in leven blijven.

Toeschouwer II:

Men hoopje op die manier het volk ervan te overtuigen dat Karel de duivel volgde en dat Engeland de rechtmatige heerschappij over Frankrijk krijgt.

Toeschouwer III:

Waarom doet Koning Karel niets?

Toeschouwer I:

Die zal wel twijfelen; hij krijgt trouwens ook meestal raad van mensen die het niet zozeer om het recht gaat, als wel om de centen: Jeanne bevrijden zou hoe dan ook geld kosten.

Cauchon:

Stilte in de zaal! (Tot Jeanne) Heeft u als kind niet rond een behekste boom gedanst, en die men de feeënboom placht te noemen?

Jeanne:

Alle kinderen uit het dorp deden dit. Ik wist niet dat dat niet mocht.

Rechter II:

Men zegt dat u een gestorven kind tot leven hebt gewekt. Is dat zo?

Jeanne:

Ik heb met de andere vrouwen gebeden dat het kind mocht blijven leven tot het gedoopt was. Daarna is het kind gestorven.

Rechter III:

Wie gaf u opdracht in mannenkleding te lopen?

Jeanne:

Mijn stemmen raadden mij dit aan.

Rechter II:

U spreekt maar over uw stemmen. Wanneer gij ons meer vertelt kunt u ons overtuigen.....

Jeanne:

Ik ben hier duidelijk over geweest:

Cauchon:

Wanneer u doorgaat met zwijgen over uw stemmen en ons geen nadere informatie verschaft, dan zullen wij ons helaas genoodzaakt zien u te veroordelen als ketter, en u in het openbaar te verbranden, zoals de heilige Inquisitie al vaker gedaan heeft.

Jeanne:

Heer, het is mij verboden meer te vertellen dan ik needs gedaan heb.

Cauchon:

Dan moeten wij aannemen dat u op raad van de boze handelnde en kunt u alleen de brandstapel ontlopen door deze verklaring te tekenen, dat u al uw daden herroept en toegeeft dat u een dwaalweg gegaan bent, maar nu weer tot het geloof wilt komen.

Jeanne:

Heer, ik kan niet tegen de wil van God in handelen.

Cauchon:

U heeft de keus tekenen of de brandstapel!

Jeanne:

Liever teken ik

(Jeanne tekenet de verklaring)

Cauchon:

Hiermee geeft gij aan een boze zondares te zijn die tegen de wil van God gehandeld heeft, maar boete wil doen. Uw straf zal zijn dat gij levenslang gevangen gehouden zult worden en dat water en brood uw enige voeding zullen zijn. Ook zult gij nooit meer mannenkleden mogen dragen. Dit is het vonnis van de Heilige Inquisitie. De zitting is beëindigd, voert de gevangene weg.

(Behalve de rechters gaan allen af.)

Rechter III:

Waarom? Zij moet verbrand worden! Dit is geen spel! De politiek van Frankrijk en vooral van Engeland is ermee gediend als zij als heks verbrand wordt. Denk daarnaar!

Cauchon:

Als Heilige Katholieke Kerk moesten wij haar een kans geven, er zijn echter wel andere manieren om haar te laten veroordelen. Trouwens, op water en brood houdt geen sterfelijk mens het lang uit.

Rechter II:

Wat zijn dan deze andere manieren?

Cauchon:

Och, ik laat voor haar alleen mannenkleding klaar leggen. Ze is zo verzwakt dat ze toch iets aan moet doen. Dus draagt ze mannenkleding en maakt ze haar verklaring ongedaan

D O E K

2e Scène.

Cauchon:

Laat de verdachte binnen.
(Jeanne komt binnen)
Waarom draagt gij mannenkleding?

Jeanne:

Er lagen geen andere Heer ik heb fout gehandeld, vergeef mij.
Ik had nooit mogen bekenen. Alles wat ik gedaan heb, heb ik op aanraden van de Hemel gedaan. Dat was goed.
Ik had niet mogen liegen.

Cauchon:

Daarmee geeft gij aan een zondares te zijn.
Gij zult branden tot de dood erop volgt.

Jeanne:

Mijn stemmen hebben mij getroost, God zal mij bevrijden.
Hij zal zorgen dat ik verlost wordt.

Cauchon:

Het zij zo: de Brands-tapel!

D O E K

(Thomgeroffel gaat langzaam over in zachte muziek)

E P I L O O G
(Weer een sluier voor het toneel.)

Michaël:

Geprezen zij de wereldschepper
Geloofd Hij die de wereld schiep
Die eens in al zijn grote wijsheid
Plant, diert en mens tot leven riep.

Gabriël:

Hij die uit eindeloze leegte
In het onpeilbaar wereldhuim
Vol Liegdevolle zong steeds bouwde
Aan de zo schone mens en tuin.

Jeanne's Engel:

Jouw taak, O Jeanne, is volbracht
Met Liegde en aan Godes hand
Hielp jij de Mensheid verder door
Bevrijdde het Franse Land.

Michaël:

Daarom ben jij nu bevrijd
En los van aardse kluisters
Zie Frankrijk kan zijn weg nu gaan
Het is niet meer verduisterd.

Ook Engeland vindt nu zijn plaats
In 't groots wereld gebeuren
Met Handel, Kunst en Wetenschap
Hoeft het niet om zijn toekomst te treuren.

Allen:

Maar niet alleen was dit jouw taak
Jij zult als lichtend voorbeeld
De mens op aarde laten zien
Dat in de nieuwe tijd
Hij zelf vanuit zijn harte kracht
Een keuze steeds moet maken
Jouw strijd gaat voort
In de harten der mensen
Het goede? of het kwade!
Daar waar bewustzijn groter wordt
Wordt verantwoording zwaarder te dragen.

D O E K
E I N D E